

Skipulagsstofnun
Borgartún 7b
105 Reykjavík

Reykjavík, 3. júlí 2024
UST202406-179/S.A.J.
10.05.00

Efni: Ósk um umsögn - Niðurdælingarholur fyrir förgun þéttvatns frá Kröflustöð

Vísað er til erindis Skipulagsstofnunar dags. 13. júní sl. þar sem óskað er umsagnar Umhverfisstofnunar um hvort og á hvaða forsendum ofangreind framkvæmd skuli háð mati á umhverfisáhrifum.

Framkvæmdarlýsing

Í tilkynningarskýrslu kemur fram að framan af var þéttivatn frá Kröflustöð losað á yfirborði í Dallæk, þar sem það þynntist með afrennsli frá Kröflusvæði og hvarf síðan ofan í sprungu undir tjörn sem hefur myndast í Búrfellshrauni um 9 km sunnan við Kröflu. Heilbrigðiseftirlit Norðurlands eystra (HNE) hefur lagt á það áherslu síðustu ár að Landsvirkjun dragi úr losun þéttvatns í Dallæk.

Í upphafi árs 2022 var lokið við borun á grunnri borholu (KN-01) sunnan við kæliturn virkjunarinnar, með það að markmiði að farga hluta þéttvatns frá kæliturninum. Viðtaka holunnar er breytileg vegna útfellinga brennisteins í þéttivatninu, en hreinsun hefur farið fram reglulega með skiljuvatni frá holu KJ-21 og gefið góða raun. Í júlí 2023 voru lagnir frá kæliturninum grafnar í jörðu og þær hafðar nægjanlega sverar til þess að bera allt þéttivatn frá kæliturninum. Einnig var KN-01 tengd við safnæðarlögn frá KJ-21 með varanlegri lögn, til að hreinsa reglulega.

Til að kanna hvort áhrifa niðurdælingar myndi gæta á grunnvatn nærri virkjuninni og nærri Mývatni var ráðist í ferilefnapróf eftir að niðurdæling þéttvatns hófst í KN-01. Ferilefnaprófið hófst 21. júní 2022, um 4 mánuðum eftir að niðurdæling þéttvatns hófst. Ferilefnaprófið var eitt af þeim skilyrðum sem sett voru vegna niðurdælingarinnar á svæðinu. Frumniðurstöður ferilefnaprófsins eru á þá leið að engin svörun hefur verið sýnileg í holum nærri Mývatni og sjáanleg áhrif niðurdælingar í KN-01 hafa ekki sést í grunnvatnsstrauminum suður af virkjuninni. Þessar frumniðurstöður styðja við áætlanir Landsvirkjunar um að bora fleiri þéttivatnsholur og lágmarka þannig enn frekar áhrifin á Dallækinn. Ráðgert er að fylgjast áfram með niðurdælingar þéttvatns á svæðinu á árinu 2024.

Áætlanir gera ráð fyrir að halda áfram að draga úr losun í Dallæk og bora tvær nýjar holur til frekari niðurdælingar á þéttivatni. Áætlað er að nýjar holur verði staðsettar við hliðina á KN-01 frá núverandi borteig, en hann verði stækkaður fyrir framkvæmdina, innan deiliskipulags núverandi niðurdælingarsvæðis. Áætlað er að önnur holan verði allt að 250 m bein hola, en hin verði skáboruð frá yfirborði og geti hún orðið allt að 300 m á dýpt. Tillögur að holustaðsetningum og hönnun gerir ráð fyrir lágmarksraski á svæðinu.

Markmið borunarinnar eru að auka heildarniðurdælingargetu þéttvatns við bestu aðstæður í allt að 90 l/s, þ.e. að koma öllu þéttivatni til niðurdælingar. Áhrif útfellinga og reglulegar

hreinsanir munu hinsvegar draga úr getu niðurdælingar, svo gera má ráð fyrir að 0-30 l/s verði losaðir í Dallæk á hverjum tíma.

Vatnamál

Umhverfisstofnun vekur athygli á lögum um stjórn vatnamála nr. 36/2011, en markmið laganna er að vernda allt vatn (yfirborðsvatn og grunnvatn) og vistkerfi þess, hindra frekari rýrnun vatnsgæða og bæta ástand vatnavistkerfa til þess að vatn njóti heilstæðrar verndar. Jafnframt er lögum ætlað að stuðla að sjálfbærri nýtingu vatns sem og langtímaverndar vatnsauðlindarinnar. Í 28. gr laganna þar sem fjallað er um réttaráhrif vatnaáætlunar kemur fram að opinberar áætlanir á vegum stjórnvalda, svo sem vegna skipulagsmála, náttúruverndar, orkunýtingar og samgangna, skulu vera í samræmi við þá stefnumörkun um vatnsvernd sem fram kemur í vatnaáætlun. Jafnframt segir að við afgreiðslu umsóknar um leyfi til nýtingar vatns og við aðra leyfisveitingu til framkvæmda á grundvelli vatnalaga, laga um rannsóknir og nýtingu á auðlindum í jörðu og um leyfi á grundvelli skipulagslaga og laga um mannvirki skal leyfisveitandi tryggja að leyfið sé í samræmi við þá stefnumörkun um vatnsvernd sem fram kemur í vatnaáætlun

Samkvæmt lýsingu framkvæmdaraðila er tilgangur framkvæmdarinnar að bora tvær holur til niðurdælingar á þéttivatni og um leið draga úr umhverfisáhrifum á Dallæk þar sem meginhluta af þéttivatni er fargað í dag.

Grunnvatnshlotið Krafla-Bjarnarflag (102-278-1-G) er á framkvæmdarsvæðinu og hefur umhverfismarkmið um góða magnstöðu og gott efnafræðilegt ástand. Jafnframt er straumvatnshlotið Dallækur (102-1725-R) á svæðinu sem hefur umhverfismarkmið um gott efnafræðilegt ástand og gott vistfræðilegt ástand. Fram kemur í vatnaáætlun 2022-2027 að óvissa ríki um hvort bæði þessi vatnshlot nái umhverfismarkmiðum sínum um gott efnafræðilegt ástand vegna mögulegs efnaálags. Samkvæmt lögum nr. 36/2011 um stjórn vatnamála má ástand vatnshlota ekki rýrna, hvorki tímabundið né varanlega.

Í greinargerð er ekki fjallað um vatnshlot eða umhverfismarkmið þeirra út frá stjórn vatnamála og Umhverfisstofnun telur að svo þurfi að vera ásamt því að meta áhrif framkvæmda á vatnshlotin.

Niðurstaða

Að mati Umhverfisstofnunar er umfjöllun um vatnamál ekki fullnægjandi í tilkynningaskýrslunni og þarf þar að bæta verulega úr. Þrátt fyrir það telur Umhverfisstofnun ekki líklegt að umrædd framkvæmd muni hafa umtalsverð umhverfisáhrif í för með sér og skuli því ekki háð mati á umhverfisáhrifum.

Virðingarfyllst,

Sverrir Aðalsteinn Jónsson

teymisstjóri

Ríkey Kjartansdóttir

sérfræðingur